

Differentiële Ontvankelijkheid voor Opvoeding: Gen-Omgeving Interacties in Probleemgedrag en Prosociaal Gedrag bij Kinderen

Gepubliceerd: 11-05-2012 Laatste bijgewerkt: 29-04-2024

Doel is antwoord te krijgen op de vraag of een interventie gericht op het verminderen van probleemgedrag beter werkt voor een bepaalde genetische subgroep van kinderen en waarom dit het geval zou kunnen zijn. Hiermee verkrijgen we meer inzicht...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Persoonlijkheds- en gedragsstoornissen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON38080

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

ORCHIDS

Aandoening

- Persoonlijkheds- en gedragsstoornissen

Synoniemen aandoening

agressief gedrag; disruptief gedrag

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Utrecht

Overige ondersteuning: NWO

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Differentiële ontvankelijkheid Externaliserend probleemgedrag, Gerandomiseerde gecontroleerde studie, Incredible Years (Pittige jaren)

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De primaire uitkomstmaten van dit onderzoek zijn de mogelijke modererende effecten van genetische polymorfismen op het interventie-effect. Met interventie-effect wordt bedoeld het over tijd significant sterker afnemen van externaliserende gedragsproblemen en/of het sterker toenemen van prosociaal gedrag bij de IC dan bij de CC bij een alpha van .05. Externaliserend probleemgedrag zal worden gemeten met de ECBI en DPICS. Het prosociaal gedrag zal worden gemeten met de SSRS en DPICS.

Secundaire uitkomstmaten

De secundaire uitkomstmaten zijn geobserveerde kindgedragingen in ouder-kind interacties. Het gaat hier met name om de gedragsmatige en affectieve reacties van het kind op negatieve/corrigerende/straffende signalen en positieve/aanmoedigende/belonende signalen van ouders als onderliggende gedragsprocessen aan het modererende effect van de polymorfismen. De secundaire uitkomstmaten zijn geobserveerde kindgedragingen in ouder-kind interacties. Het gaat hier met name om de gedragsmatige en affectieve reacties van het kind op negatieve/corrigerende/straffende signalen en positieve/aanmoedigende/belonende signalen van ouders als onderliggende gedragsprocessen aan het modererende effect van de polymorfismen. Tevens zullen ouderschapsmaten (zowel geobserveerd als aangegeven in de vragenlijsten) als secundaire uitkomstmaten worden

meegenomen.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Externaliserende gedragsproblemen zijn de meest voorkomende, en als meest belastend ervaren, problemen bij kinderen (SCP, 2006). Zowel omgevingsfactoren (o.a. opvoeding; Shaw et al., 1998) als kindfactoren (o.a. neurobiologische factoren; Matthys, Vanderschuren & Schutter, in press) spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van externaliserend probleemgedrag. Onderzoek heeft aangetoond dat specifieke polymorfismen betrokken zijn bij de ontwikkeling van deze problematiek (Rutter, Moffit, & Caspi, 2006). De meeste studies hebben zich echter alleen gericht op de cumulatieve negatieve effecten van specifieke risicogenen en een negatieve opvoedingssituatie. Potentiële positieve effecten van dezelfde genen in interactie met een positieve omgeving zijn hierdoor onderbelicht gebleven. Recentelijk zijn er aanwijzingen gevonden dat kinderen met bepaalde genen (bepaalde varianten van de genen DRD4, DRD2, 5-HTTLPR, MAOA en COMT), die ernstig lijden onder negatieve omgevingsomstandigheden, tevens kunnen opbloeien wanneer zij worden blootgesteld aan positieve omgevingsomstandigheden. Deze interactie zou verklaard kunnen worden door een vrij recent opgeworpen hypothese, namelijk dat sommige kinderen gebaseerd op hun genetische opmaak ontvankelijker zijn voor zowel positieve als negatieve omgevingsfactoren (*differential susceptibility theorie*; Belsky, 1997; 2005).

Doel van het onderzoek

Doel is antwoord te krijgen op de vraag of een interventie gericht op het verminderen van probleemgedrag beter werkt voor een bepaalde genetische subgroep van kinderen en waarom dit het geval zou kunnen zijn. Hiermee verkrijgen we meer inzicht krijgen in de modererende effecten van specifieke polymorfismen (c.q. genetische opmaak) op externaliserende gedragsproblemen, en welke gedragsprocessen hieraan ten grondslag liggen.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek zal gebruik maken van een randomized controlled trial (RCT) met een experimentele (IC) en een *no-active intervention* controlegroep (CC). De effectief bevonden oudertraining Incredible Years wordt hierbij gebruikt als interventie (zie METC protocolnummers 03-119-k en 09-433).

Onderzoeksproduct en/of interventie

De Incredible Years (IY) cursus is een 14-16 weekse cursus waar ouders zich

opvoedingsvaardigheden eigen maken die specifiek gericht zijn op het beïnvloeden van het gedrag van kinderen met externaliserende problematiek. Ouders bekijken videofragmenten en naar aanleiding van deze fragmenten discussiëren ze over en oefenen ze middels rollenspelen met diverse opvoedingsvaardigheden. Trainers staan niet frontaal voor de groep te vertellen wat ouders zouden moeten doen, maar maken deel uit van de groep en begeleiden de discussie door open vragen te stellen en positieve opvoedingsstrategieën te benadrukken. Op deze manier worden ouders aangemoedigd hun eigen problemen op te lossen en worden ze niet afhankelijk van hulpverleners gemaakt. De positieve opvoedingsstrategieën worden middels rollenspelen en huiswerkopdrachten geoefend.

Inschatting van belasting en risico

De belasting voor de deelnemers is minimaal. Deelnemers lopen geen enkel risico op schade als gevolg van deelname aan het onderzoek.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
3584 CS Utrecht
NL

Wetenschappelijk

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
3584 CS Utrecht
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)
Kinderen (2-11 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Ouders van kinderen van 4 t/m 8 jaar
Score op de Eyberg Child Behavior Inventory (ECBI) vanaf het 70e percentiel

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Niet beheersen van de Nederlandse taal
Verstandelijke beperking (totaal IQ ≤ 70)

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Interventie onderzoek
Onderzoeksmodel:	Parallel
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blindering:	Open / niet geblindeerd

Doel: Preventie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	01-10-2012
Aantal proefpersonen:	960
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum: 11-05-2012

Soort: Eerste indiening

Toetsingscommissie: METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL37113.041.11